

**KUNTA
LIITTO**

Nuorten hyvinvointi – nuoret ja nuorisotyö kunnassa

**Onneksi on
KUNNAT!**

Sisällysluettelo

- Nuorten hyvinvointi- ja strategiatyö
- Nuorisotyön lakipohja, kunnan velvollisuudet ja rahoitus kunnissa
- Nuorisotyöstä ja nuorisotyön suhdeteoriasta
- Nuorisotyön muodot ja toimintaympäristöt - mitä kaikkea nuorisotyö kunnissa nykyään on?
- Ammatillisuus ja suunnitelmallisuus nuorisotyössä
- Nuorten osallisuus ja vuorovaikutus kunnan nuorten kanssa

Lasten ja nuorten hyvinvointiin löytyy ratkaisut yhdessä

Ilman kuntia ei ole toimivaa yhteiskuntaa – ilman hyvinvoivia lapsia ja nuoria ei ole tulevaisuutta. Kuntapäättäjillä on ratkaiseva rooli hyvinvoinnin edistämisessä.

- Kunnat ovat tärkeitä lasten ja nuorten oikeuksien edistäjiä joka päivä. Kunnissa ratkaistaan, että **nuorille on tarjolla koulutusta, nuorisopalveluita, liikuntamahdollisuuksia, kulttuuria, työtä, asuntoja, hyvää elinympäristöä, mielekästä tekemistä ja tulevaisuuden näkymiä** – siis turvallista ja viihtyisää arkea. Nämä palvelut ja niissä tapahtuvat hyvää edistävät kohtaamiset ovat hyvinvoivan yhteiskunnan perusta. Kuntapäättäjällä on mahdollisuus vaikuttaa näiden palveluiden laatuun ja määrään.
- Panostukset näihin osa-alueisiin vaikuttavat suoraan nuorten tulevaisuudenuskoon. Jokainen kunta on kuitenkin erilainen: kuntien päättäjät saavat toimia oman kuntansa ja alueensa parhaaksi.
- Lasten ja nuorten **pahoinvointiin puuttuminen** ja **hyvinvoinnin turvaaminen** vaativat tiedolla johtamista, pitkäjänteistä päätöksentekoa ja kuntien sekä hyvinvointialueiden tiivistä yhteistyötä. Näin voidaan rakentaa sujuvia palvelupolkuja, jotka tukevat nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

**Satsaus
lapsiin ja
nuoriin on
satsaus
kunnan
elinvoimai-
suuteen ja
pitovoimaan.**

Nuorten hyvinvointi- ja strategiatyö

Onneksi on!
KUNNAT!

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa – Kuntaliiton määritelmä 2024

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on hyvinvointia ja terveyttä tukevaa ja edistävää laaja-alaista yhteistyössä tehtävää kuntien toimintaa, jossa oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti eri toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia.

Myös asukkailla on oma roolinsa hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä.

[MIKÄ IHMEEN HYTE? Luottamushenkilöopas hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä](#)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien sisällöstä säädetään lastensuojelulain [417/2017 12 §:ssä](#).
- Sekä hyvinvointialueen että kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää tiedot:
 - lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
 - lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
 - yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisien sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä ja
 - suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Nuorisotyön on hyvä näkyä suunnitelmassa sekä kunnissa että hyvinvointialueilla.

Nuorisolain 9 §:n mukainen monialainen työryhmä

Kunnassa on oltava viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret.

Ryhmällä on kolme pysyvää, lakisääteistä tehtävää:

- kasvu- ja elinoloja koskevan tiedon kokoaminen, arvioiminen ja vieminen paikallisen päätöksenteon tueksi,
- nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamisen edistäminen, palveluohjauksen kehittäminen sekä tiedonvaihdon sujuvoittaminen.
- yhteistyön edistäminen nuorisotoiminnan toteutumiseksi.
Nuorisotoiminnalla tarkoitetaan nuorten itsensä luomaa ja tekemää toimintaa.

Ole yhteydessä monialaiseen työryhmään ja käytä sitä!

**Tunnetko
oman
kuntasi
työryhmän
jäsenet?**

Nuorisotyön lakipohja, kunnan velvollisuudet ja rahoitus kunnissa

Onneksi on
KUNNAT!

Kunnallisen nuorisotyön keskeinen säädöspohja

Kuntalaki 410/2015

Nuorisolaki 1285/2016

**Muuta huomioitavaa
sääntelyä, esimerkiksi:**

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Laki naisten ja miesten välisestä
tasa-arvosta 609/1986

Laki opetus- ja kulttuuritoimen
rahoituksesta 1705/2009

...

Perustuslaki 739/1999

Nuorisolain 1285/2016 velvoittavat keskeiset kunnan tehtävät

- Nuorisotyön toteuttaminen ja nuorisopolitiikan edistäminen kuuluvat kunnan tehtäviin (8§)
 - Nuorisotyöllä tarkoitetaan alle 29-vuotiaiden nuorten kasvun, itsenäisyyden ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa.
 - Nuorisopolitiikalla tarkoitetaan alle 29-vuotiaiden nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista.
- Kunta luo edellytyksiä nuorisotyölle ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle (8§)
 - Järjestämällä palveluja ja tiloja
 - Tukemalla nuorten kansalaistoimintaa
- Nuorten monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston tai muun vastaavaan yhteistyöryhmän kokoaminen (9§)
- Nuorten osallistumisen, vaikuttamisen ja kuulluksi tulemisen mahdollistaminen ([Kuntalaki 26§](#))
- Nuorisotyö luo edellytyksiä nuorten osallisuudelle ja toimijuudelle (3§)
- Säädöksiä kunnan toteuttaessa myös Harrastamisen Suomen malli (12a§), etsivä nuorisotyö (10§) ja nuorten työpajatoiminta (13§)

Nuorisotyön rahoitus kunnassa koostuu:

1. Verotuloista ja mahdollisista toiminnan tuotoista
Vuonna 2024 kunnat käyttivät nuorisotyöhön verotuloja 241 miljoonaa euroa

2. Avustuksista
Vuonna 2024 kunnat saivat avustuksia 38 miljoonaa euroa

Avustuksia voi saada mm:

- Etsivään nuorisotyöhön
- Nuorten työpajatoimintaan
- Koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön
- Harrastamisen Suomen malliin
- Lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan
- Kehittämishankkeisiin

3. Valtionosuudesta
Vuonna 2024 kunnat saivat valtionosuutta nuorisotoimeen 7,6 miljoonaa euroa

Kunnat vastaavat itse huomattavan suuresta osasta nuorisotyön kustannuksista. Panostukset nuorisotyöhön vaihtelevat kuntien välillä huomattavasti.

KUNTA
LIITTO

Nuorisotyöstä ja nuorisotyön suhdeteoriasta

Onneksi on
KUNNAT!

Nuorisotyön suhdeteoria

Nuoren suhde toisiin nuoriin	Nuoren suhde luotettaviin aikuisiin (sukupuoli-suhteet)	Suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin	Suhde alueeseen ja lähiympäristöön	Suhde päätöksen-tekoon ja yhteiskuntaan	Suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon
Nuorisotyö luo paikkoja, joissa nuoret voivat kohdata toisiaan turvallisesti ja rennosti. Toiminnassa painottuvat yhteisöllisyys, osallisuus ja vertaistuki – ne auttavat ehkäisemään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.	Nuorisotyössä nuori kohdataan aidosti – ilman ehtoja tai arvostelua. Aikuiset ovat läsnä nuoren ehdoilla, ja kohtaaminen perustuu luottamukseen, kunnioitukseen ja turvallisuuteen – arvoihin, joita kaikki nuoret eivät aina muualla saa.	Nuorisotyö toimii siltana nuorten ja kunnan palveluiden välillä. Se tukee nuorten toimijuutta, antaa heille ymmärrystä omista oikeuksistaan ja auttaa löytämään apua ajoissa.	Nuorisotyö sitouttaa nuoria omaan kuntaansa tarjoamalla merkityksellisiä tapoja osallistua ja vaikuttaa. Paikallisuus, osallisuus ja yhteisöllisyys ovat nuorisotyön keskeisiä arvoja.	Nuorisotyössä uskotaan, että jokaisella nuorella on oikeus vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäristöönsä. Osallisuus ei ole vain kokemus, vaan taito – ja nuorisotyö on paikka, jossa sitä harjoitellaan	Nuorisotyö avaa ikkunoita maailmaan ja syventää nuorten ymmärrystä siitä, että he ovat osa suurempaa kokonaisuutta. Monikulttuurisuus, kansainvälisyys ja luontosuhteen vahvistaminen ovat osa nuorisotyön arvopohjaa

Miksi nuorisotyötä tehdään?

1. Nuoruus on erityinen elämänvaihe

Nuoruus on identiteetin, yhteisön ja tulevaisuuden rakentamisen aikaa. Nuorisotyö tukee nuorta tässä murrosvaiheessa tarjoamalla tilaa, aikaa ja turvallisia aikuisia.

2. Nuorten osallisuuden vuoksi

Nuorisotyö pyrkii tunnistamaan ja vahvistamaan nuorten ääntä ja toimijuutta yhteiskunnassa. Se ei ohjaa nuoria valmiiksi valittuihin muotteihin, vaan mahdollistaa heidän oman vaikuttamisensa ja osallistumisensa.

3. Vapauden ja valinnan mahdollisuuksien puolesta

Nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen - nuori valitsee itse, osallistuuko toimintaan tai tarjolla olevaan palveluun. Nuorisotyössä on mahdollisuus kokeilla, epäonnistua ja kasvaa.

4. Jotta jokaisella nuorella olisi paikka maailmassa

Nuorisotyö luo kuuluvuuden kokemusta ja tukee nuoren toimijuutta sekä paikkaa yhteiskunnassa.

5. Eettisestä velvollisuudesta

Nuorisotyö ei ole vain palvelu, vaan eettinen teko: sen tehtävä on suojella nuoruuden arvoa ja mahdollistaa ihmisarvoinen elämä. Nuorisotyötä tehdään, jotta yhteiskunta ei unohtaisi nuoria.

Lähteet:

Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund, 2015 Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta

Rauas, M. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma

Nuorisotyön muodot ja toimintaympäristöt - mitä kaikkea nuorisotyö kunnissa nykyään on?

**Onneksi on
KUNNAT!**

Mitä on nuorisotyö?

- Nuorisotyö määritellään nuorisolaissa nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemiseksi yhteiskunnassa.
- Nuorisotyötä toteuttaa kunnat, seurakunnat ja järjestöt.
- Nuorisotyö on jatkuvasti muuntautuvaa ja sopeutuvaa nuorten kasvua tukevaa toimintaa, joka lähtee nuorten tarpeista ja vastaa ajankohtaisiin ilmiöihin.
- Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä. Nuorisotyö on ennaltaehkäisevää tavoitteellista kasvatustyötä.
- Nuorisotyö ei tee nuorten puolesta vaan nuorten kanssa ja kasvattaa nuorista aktiivisia toimijoita toiminnan sekä tekemisen kautta
- Nuorisotyö on ajoittain vaativaa kohtaamis- ja kasvatustyötä, johon heijastuvat erilaiset ajan ja yhteiskunnan ilmiöt sekä nuorisokulttuurit.
- Nuorisotyötä tulee tehdä jatkossakin ajassa sekä entistä enemmän myös ennakoiden.
- Nuorisotyö tulisi nähdä monipuolisesti ja monialaisesti nuorten hyvinvointia tukevana toimintana/palveluna.

Mitä ovat nuorisotyön toimintaympäristöt ja menetelmät?

Nuorisotyön toimintaympäristöjä ovat mm.

- Nuorisotilat
- Oppilaitokset
- Verkkoympäristö
- Jalkautuminen

Nuorisotyötä tehdään niin nuorten vapaa-ajalla kuin koulupäivien aikana

Nuorisotyön menetelmiä ovat mm.

- Kansainvälinen nuorisotyö
- Kulttuurinen nuorisotyö
- Liikkuva nuorisotyö
- Digitaalinen nuorisotyö
- Osallisuus- ja vaikuttamistoiminta
- Nuorten omaehtoisen toiminnan tukeminen
- Liikunnallinen nuorisotyö

Mitä ovat nuorisotyön palvelut?

Yhteisöllinen nuorisotyö

- Leirit
- Retket
- Kerhot
- Nuorisotilatyö
- Tapahtumat
- Koulunuorisotyö

Kohdennettu nuorisotyö

- Erytisnuorisotyö
- Etsivä nuorisotyö
- Nuorten työpajatoiminta
- Ankkuritoiminta

Yhteiskunnallinen nuorisotyö

- Nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen,
- nuorisopolitiikkaan
- ja nuorten elinolojen edistämiseen liittyvä toiminta

Ammatillisuus ja suunnitelmallisuus nuorisotyössä

Onneksi on
KUNNAT!

Ammatillisuus nuorisotyössä

- Suomessa tehdään paljon ”nuorisotyöllistä” työtä, esim. nuorten harrastusryhmien ja urheiluseurojen ohjaajina. Tämä on arvokasta työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta.
- Ammatillinen nuorisotyö poikkeaa kuitenkin näistä siten, että se on aina tavoitteellista kasvatus- ja ohjaustyötä, jota ohjaa mm. [nuorisolaki](#), [Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma](#) sekä alueelliset ja paikalliset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat sekä [nuorisotyön ammattieettiset ohjeet](#)
- Nuorisotyön ammatillisuuden keskiössä ovat vuorovaikutus ja kohtaaminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentaminen ja tukeminen, yksilön, ryhmän ja yhteisön ohjaaminen sekä nuorten elinolojen kehittäminen
- Nuorisotyö on Suomessa ammatti, johon on oma koulutuksensa.

Rakenteet ja suunnitelmallisuus kunnan nuorisotyössä

- Rakenteellinen nuorisotyö perustuu suunnitelmiin ja tavoitteisiin, jotka tukevat nuorisotyön toteuttamista kunnissa.
- Suunnitelmallinen nuorisotyö mahdollistaa laadukkaan ja vaikuttavan nuorisotyön toteuttamisen kunnissa. Suunnitelmat tarjoavat suuntaviivat sekä selkänojan työn toteuttamiselle.
- Nuorisotyön suunnitelmien tekeminen ei kuitenkaan ole kunnalle lakisääteinen tehtävä
- Tutustu oman kuntasi tai alueesi nuorisotyön suunnitelmiin, joita voivat olla esimerkiksi:
 - Nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS) joka on kuvaus siitä, mitä kunnalliseen nuorisotyöhön sisältyy
 - Nuorisotyön toimintasuunnitelma
 - Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma
 - Tehostetun nuorisotyön suunnitelma

Nuorten osallisuus ja vuorovaikutus kunnan nuorten kanssa

Onneksi on!
KUNNAT!

Nuorten osallisuus ja vuorovaikutus kunnan nuorten kanssa

- Päättäjien ja nuorten välisellä vuorovaikutuksella on merkitystä. Vuorovaikutuksella luodaan ja vahvistetaan nuoren osallisuuden tunnetta kuntalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opetetaan yhteisiin asioihin vaikuttamista.
- Yhteisellä keskustelulla saadaan päätöksentekoon tietoa nuorten tarpeista ja toiveista sekä nuorten näköisiä ideoita kunnan kehittämiseen ja päätöksentekoon.
- Nuorten ja päättäjien välisen vuorovaikutuksen foorumeja ovat esim. nuorisovaltuusto, koulujen ja oppilaitosten oppilaskunnat, lasten parlamentti. Nuorten kanssa voi myös vaihtaa ajatuksia mm. nuorisotiloilla, nuorten työpajalla tai harrastusryhmissä.
- **Nuorisotyöllä ja nuorisotyöntekijällä on merkittävä rooli sillanrakentajana nuorten ja päättäjien välillä. Ole rohkeasti yhteydessä kuntasi nuorisotyöhön!**

Nuorten osallisuus ja vuorovaikutus kunnan nuorten kanssa

- Kun nuoria kuullaan päätöksiä tehtäessä on tärkeää kuulla heitä jo asioiden suunnitteluvaiheessa, antaa heille ennakkotietoa ja aikaa perehtyä päätettäviin asioihin. Nuoria tulee kuulla ikätasoisesti ja heitä kiinnostavalla tavalla.
- Nuoria kuultaessa heille tulee antaa selkeä kuva siitä, miten päätöksenteko etenee aikataulullisesti ja hierarkkisesti sekä jakaa heille tieto päätökseen viedyistä asioista.
- Kunnan nuoria on hyödyllistä kuulla myös asioissa, joita he itse tuovat esille.
- On hyvä muistaa, että nuorisolain 24§ mukaan, nuoria tulee kuulla heitä koskevissa asioissa. Kunnissa huomattavan moni asia ja päätös vaikuttaa myös nuoriin.

**Osallistuthan
kun nuoret
kutsuvat
keskusteluun.**

Lisätietoa ja linkkejä

- [Nuorisolaki 1285/2016](#)
- [VANUPO](#) (valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma)
- [Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet](#)
- [Nuorisotilastot.fi](#) (tilastotietoa nuorisotyöstä)
- [Nuorisopalveluista Kuntaliiton nettisivuilla](#)
- [Kunnallisen nuorisotyön aluekoordinaatio](#)
- [Kunnallisen nuorisotyön yhdistys](#)
- [Nuorisoala](#) (nuorisoalan kattojärjestö)

Tietopaketti on koottu Kuntaliiton ja kunnallisen nuorisotyön aluekoordinaattoreiden yhteistyönä.

***Onneksi on
KUNNAT!***

KUNTA
LIITTO